

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 10 Din.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Oglaš: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

Ministrska odgovornost.

(Govor poslanca sodr. Etbina Kristana na seji Zakonodajnega odbora dne 16. maja t. l.)

Gospodje! Tudi po spretnem govoru gospoda ministra moram ostati pri svojem prvem namenu, da glasujem proti temu zakonskemu načrtu. Predvsem moram tako postopati zato, ker se mi zdi povsem izključeno, da bi večina skupščine pri tej priliki izpremenila ustavo. Določbe ustave o ministrski odgovornosti predpostavljajo tudi zakoni o ministrski odgovornosti, tako da ta že zaradi omejenih določb ne more biti dober. Zdi se mi, da leži glavna zapreka dobroti tega zakona v določbi, ki zahteva dve tretjini glasov za ministrsko obtožbo. Na drugi strani na prihaja v ta zakon privilegij, ki se daje vladarju povsem v nasprotju s predpisi, ki veljajo za skupščino, če hoče obtožiti ministra.

Gospodje, jaz ne spadam med tiste, ki bi zaradi senzacije radi videli vsak dan po enega ministra na zatožni klopi. Nikakor ne mislim, da bi bilo za deželo dobro, če bi se vsak dan zgolj iz nagajivosti, iz hudobije ali iz partizanstva napadali ministri in se vsak čas predlagala kakšna obtožba, zakaj s tem bi se le dobra stvar kompromitirala. Toda ministrski položaj je tako važen in ministrov vpliv tako velik, da mora ta služba biti odgovorna, in odgovornost se mora pribiti za vse tiste slučaje, v katerih se državi lahko stori škoda. Ta zakon pa ne gre za tem, da se ustanovi taka odgovornost, ampak da se odgovornost čim bolj izloči.

Začetek je storjen že z določbo, ki zahteva petdeset podpisov za predlog o ministrski obtožbi. Gospodje nam pripovedujejo, kako da je ta skupščina veliko večja od nekdanje srbske narodne skupščine. To je vse prav; so pa slučaj, v katerih se ne morejo glasovi za vse primere relativno pomnoževati, kakor se je pomnožilo število članov kakšne zbornice. To velja za ta slučaj. Gospodje, petdeset je vedno velika številka. Med 150 ali pa med 450 je 50 v vsakem slučaju veliko število. Na to je treba misliti tukaj, kjer se zahteva 50 podpisov, če se hoče podati predlog za ministrsko obtožbo, kar ni predpisano za nobeno interpelacijo in za noben drug predlog.

Večina je pristala na to, da se glasuje o ministrski obtožbi tajno. To je seveda edini način, ki se more sprejeti. Tajno glasovanje je edino možno o stvari, o kateri bi ob javnem glasovanju lahko odločali strankarski interesi, osebni občutki itd. Tajno glasovanje je tukaj pogoj neodvisnosti glasovanja. Toda, gospodje, če zahtevate 50 podpisov, da se more podati predlog o ministrski obtožbi, je s tem glasovanja že zelo okrušena s

tem, da je 50 poslancev že vnaprej moralo pokazati, kako da bodo glasovali. To je po priliki tako, kakor z izpremembamami volilnega zakona, kjih predlaga vlada, zahtevajoča 500 podpisov za predlog kandidature. Nič drugega ni bilo treba, kakor zahtevati, da podpišejo kandidature vsi, ki mislijo glasovati zanj.

Petdeset, sem dejal, je veliko število, in s tem je tajnost glasovanja že poškodovana. Tako je ministrska odgovornost po tem načrtu zelo, ne bom dejal izločena, ampak vendar zelo zmanjšana.

Zdaj, gospodje, vse to postopanje, ki ga predpisuje predloženi načrt, je precej komplicirano, in s tem se ministrska odgovornost zopet zmanjša. Za vse odbore vemo, kakšen kvorum je predpisan: za odbor, ki naj sklepa o predlogu za ministrsko obtožbo se pa zahteva poseben, povečan kvorum, kar zopet lahko napravi od vse obtožbe farso, ker se lahko enostavno z obstruiranjem kvoruma prepreči, da bi prišlo do rešitve vprašanja. Če pa prebreme predlog tudi to fazo, je pa še potrebna dvetretjinska večina glasov, da se minister v resnici obtoži. Ne grem tako daleč, da bi trdil, da je to popolnoma nemogoča reč. V teoriji je vse to mogoče, toda v praksi, gospodje, bo to zelo redko mogoče.

Lahko si mislim en slučaj, v katerem bi bilo tudi to mogoče, a prav ta slučaj je tak, da se mi nikakor ne zdi, da bi bil posebno srečen za deželo. Lahko bi se zgodilo, da bi bila skupščina po volitvah povsem različna od prejšnje in bi v tej novi sestavi svojo večino porabila za to, da postavi prejšnje ministre pod obtožbo. Gospodje, ne pravim, da bi taka obtožba morala biti krivična. Vendar pa vidim resno nevarnost v zakonu, ki utegne s svojimi odredbami izzvati take slučaje. Ljudje so ljudje, in od njih ne morete pričakovati, da bi bili bogovi. Če delate tukaj opoziciji — ali tudi strankam, ki niso v opoziciji, zakaj naposled bi se lahko našla tudi kakšna stranka, ki podpira vlado, pa bi vendar imela razloga poklicati tega ali onega ministra na odgovornost — če jim delate take težave, kakor sem jih omenil, bi se lahko zgodilo, da bi se vsa politika dežele postavila na edino vprašanje, ali naj se kakšna vlada obtoži ali ne. Gospodje, to ne bi bilo srečno, ker deželi vendar tudi še drugi pridi; taka politika bi pa kaj lahko vodila do tega, da se važni, morda mnogo važnejši interesi zaradi tega zanemarijo.

Gospod minister je pravil, da je dovolj poskrbljeno, da odgovarja minister za vse, za kar bi po pravici lahko bil poklican na odgovornost. Morda je bil srečen z zgledom, ki nam ga je dal o po-

sojilu, tako kakor je on razložil stvar. Ali, gospodje, kljub temu me ni mogel prepričati, da postavlja ta zakon res vse pod odgovornost, kar bi ministri mogli napraviti škodljivega za deželo. Spominjam se na primer, da ima naša ustava določbo o takozvanih strogo političnih državnih pogodbah. Take pogodbe lahko prinesejo deželi največjo škodo. One lahko izzovejo vojne, one lahko vržejo narod v vsakovrstno nesrečo. Kralji je tisti, ki sme sklepati take pogodbe brez odobrenja narodne skupščine. S tako pogodbo ni potentan zakon, ni potepšana ustava, toda lahko so potepnani veliki interesi naroda. In po predloženem zakonu ne morete za to pozvati nobenega ministra na odgovornost. Gospod minister ni bil tako srečen, da bi bil s svojim govorom pobil, kar je opozicija podala razlogov v tej smeri.

Sedaj, gospodje, pa imate obtožbo od strani kralja. Proti zakonskemu načrtu, kakršen nam je predložen, sem v veliki meri prav tudi zaradi tega, ker mi stvar precej diši po absolutizmu. Kralji je v tej deželi neodgovoren faktor. On, osebno neodgovoren, ima pa po tem načrtu pravico klicati na odgovornost po svoji osebni volji, kogar hoče in kakor hoče. Za njega ni v tem oziru nobene zapreke. V skupščini ste zabarikadirali ministrsko obtožbo na vse mogoče in nemogoče načine. Kralju, neodgovorni osebnosti, o kateri ste v ustavni debati pravili, da bo le zastopnik, odpirate sedaj roke, da lahko toži in pomilošča, kakor ga je volja! Treba je le, da se kaj skrega s kakšnim ministrom, pa ga lahko zatoži: če se mu le ne dopadejo njegovi brki, ga lahko posadi na obtožno klop! Gospodje, rad verjamem, da se lahko najdejo neodvisni in nepristranski sodniki: toda na drugi strani tudi verjamem, da je tudi sodnik le človek in da ne more biti nič drugega. Zato vem, da bo tudi za sodišče precej velika razlika, če bo ministra poslala pred sodišče Narodna skupščina, ali če stori to kralj. Za ministra, ki ga obtoži Narodna skupščina, je sodišče velika garancija: in že zato, ker minister ne bo odgovarjal skupščini sami, temveč državnemu sodišču, je neopravičeno zahtevati od skupščine take izjemne garancije, kakor na primer dvetretjinsko večino. Skupščina ima le sklepati, ali naj se minister obtoži ali ne, vse drugo je potem stvar državnega sodišča. Gospodje, nekoliko drugače je, če postavlja ministra kralj pred sodišče. Ljudje so ljudje, in tudi sodniki so ljudje, in v monarhični državi bi bil čudež, če ne bi izražena kraljeva volja kolikor toliko vplivala tudi na sodnike. To je razlika, ki se ne da odpraviti.

Jaz bi bil za to, da bi bil kralj res neodgovorna zastopajoča osebnost, dokler se misli, da se brez njega ne more izhajati. Če je to res le formalnost, le zastopništvo, je treba, da ostanete dosledni.

Če naj kralj ostane izven političnega, izven strankarskega življenja, tedaj mu sploh ne bi smeli dajati pravice, da toži. Naposled, če ima resne razloge, če misli, da je potrebno in opravičeno obtožiti kakšnega ministra, ima druga pota, da se to doseže. On ima svojo vladu in po njej lahko poskrbi, da pride tak predlog pred skupščino potom tiste večine, ki je sestavila to vladu. Kralj sam pa ni kor ne bi smel imeti take predprave. Prav v vašem pridu in v pridu vašega monarhizma mu ne bi smeli dajati takih predprav. Gospodje, če bi jaz bil republikanec le za zabavo, če bi hotel za vsako ceno voditi uničevalno politiko, bi vam želel, da bi dali kralju ne le to predpravo, ampak navdihnili bi vam jih še nekaj več, zakaj to bi principu monarhizma najbolj škodovalo. Ampak meni ne gre za tako nestvarno politiko, ampak za stvar in zato mislim, da bi vi sami morali izločiti take možnosti.

Sicer pa nimam namena, da bi se tukaj spuščal v vse podrobnosti tega zakona, ampak si pridržim to za posebno debato. Razloge, ki sem jih tukaj navedel, pa smatram za dovolj močne, da obrazložijo, zakaj bom glasoval proti temu zakonskemu načrtu.

TUDI OD TEGA JE ODVISNO, ČE SE BOMO ZNAŠLI V SKUPNI FRONTI.

Včeraj, v ponedeljek, se je pričel v Moskvi proces proti socialnim revolucionarjem, ki jih sovjetska vlada obtožuje veleizdajniških zločinov. Funkcijo obtožitelja je sprejel Karel Radek, iz Berlina pa so v Moskvo odpotovali pravni zagovorniki.

Sovjetska vlada je v zadnjem času bolj kot kdaj prej govorila o enotni fronti socialističnega proletariata in se je v ta namen udeležila konference treh internacional v Berlinu. Postala je, vsaj če sodimo po mnenih besedah, zelo zelo sprejemljiva za razloge pameti, ki ji velijo, da bo rusko republiko pred naskoki združene buržoazije mogla le tedaj trajno obvarovati, če se bo naslonila v tesni zvezi tudi na marksistični proletarijat obeh ostalih internacional. Sploh je postala v svoji taktiki in metodi veliko bolj humana, kot je bila včasih, kar dokazuje n. pr. to, da celo buržoazne ruske podrepanke, ki so v raznih armadah ruskemu ljudstvu prizadali toliko krvavega zla, pozivlja, naj se povrnejo iz tujine domov in jim jamči za pomiloščenje.

Tako postopa proti buržoaziji. Doslej pa ni bilo prav nič videti, da bi se na isti način vedla proti ruskemu proletariatu, ki je sicer socialističen, a ne pripada III. internacionali. Z njim še vedno počenja stvari, ki mečijo na justične zločine in barbarizem. Tisoče ljudi je po njeni zaslugi pomrlo po ječah, tisoči še vedno umirajo v ječah in so brez milosti predani neverjetnim telesnim in duševnim mukam. Proces, ki se je včeraj začel, ima nalogo, da javno ugotovi, kaj so pravzaprav ti bedniki zakrivali in kje so prvotni vzroki njihovih krivic, če so jih sploh kaj zagrešili. Bodisi, da jim kako krivdo dokažejo ali ne, bo zanimivo opazovati, kako bo po tem procesu sovjetska vlada ravnila z njimi: če bo volina pozabiti vse, kar je bilo in če jim bo izkazala vsaj toliko milosti kolikor ruski buržoaziji.

Socialistični proletarijat po vsem svetu zato napeto zasleduje potek tega procesa. In ne trdimo preveč, če rečemo, da je od njegovega izida odvisno, ali bo voljan podati III. internacionali roko v spravo ali ne.

Politične vesti.

† V Beogradu se bodo še stepli razni denarni agenti. V Beogradu se kar gnetejo razni denarni agenti. Včeraj smo na primer poročali v ponudbi ameriške banke Holgarton, ki je baje ponudila stomilijonsko posojilo pod ugodnejšimi pogoji kakor pa Blerova skupina. Zadnje dni je stavila družba Societe Generale ponudbo za zgradnjo brezžične postaje v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in v Skoplju. Ponudba je zelo ugodna, ker ne zahteva družba niti koncesij, niti povračila za stroške zgradb, temveč samo dovoljenje za instalacijo teh postaj, ki bi po 30 letih prešle v last naše države. V torek, 22. t. m. pa so prispeli k finančnemu ministru Kumandžiju predstavniki Kratzove skupine, ki so predložili vladi novo pogodbo za posojilo, in sicer pod sledečimi pogoji: 100 milijonov dolariev posojila, kurz 87, obresti 8%, provizije 8%, koncesija za jadransko železnico, hipoteka na brodersko zedinjenje in tobačni monopol ter koncesija za zgradbo enega elevatorja za žito. Ministrski svet ima zato polne roke dela in je v veliki zadregi, katero ponudbo bi sprejel. Na zadnji svoji seji je sklenil, naj finančni minister vzporedi vse denarne ponudbe, potem pa se bo odločil.

† Žrtve nasilnega režima. Ministrstvo za pravdo je izdalo naredbo, po kateri naj sodišča čimprej končajo vse obravnave, ki so posledica zakona o zaščiti države. To naredbo je izdalo zaradi tega, ker so vse ječe v južni Srbiji polne različnih »političnih zločincev«, ki so že mesece in leta pod ključem, pa še ne vedo, zakaj so pravzaprav zaprti. Nekateri izmed njih so že davno zapisani smrti, ki so se jo nalezli v ječah, vsled nečloveškega postopanja z njimi. Tako na primer so pred tednom dni morali prenesti iz zaporov v bolnico več jetnikov, med katerimi so bili tudi komunistični poslanci Filip Filipović, Nikola Kovačević in Jurij Šalai. V bolnici so jih pomešali s sifilitičnimi, tuberkuloznimi in drugimi na smrt obolenimi ljudmi. Sedaj so jih zopet prepeljali v zapore, kjer bodo počakali na razpravo, ki se bo morala zaradi omenjene odredbe ministrstva za pravdo vršiti v najkrajšem času. Najbrž se bo zgodilo, da bodo oproščeni, ker so obtožnice navadno zelo »pomanjkljivo« sestavljene. Toda nasilni režim je vseeno dosegel svoj namen. »Politični zločinci«, ki so bili zaprti v proslulih srbskih ječah, ne bodo dolgo živeli.

KAKO ZBIRAJO DAROVE ZA KRALJEVO POROKO.

Kakor poročajo iz Beograda je prišla vlada v veliko zadrego zaradi zbiranja darov za kraljevo poroko v posameznih krajih države. Ministrski svet je zato v ponedeljek, 22. t. m. izdal komunike, v katerem navede, kako in v katere svrhe se smejo zbirati darovi. Baje je vlada v neprilikah, ker ne ve, če bi sploh dovolila pokrajinskemu namestniku za Slovenijo, Ivanu Hribarju, udeležbo pri ožjih svatbenih svečanostih, ker se je že protivil temu rumunski svatbeni odbor. Odprto pismo g. Ristića so namreč objavili ne samo skoro vsi slovenski časopisi, temveč tudi hrvaški in srbski, ki so postopanje pokrajinskega namestnika Hribarja različno komentirali. Tako na primer je pisal belgrajski državotvorni list »Videlo«: »Vilo kneza Windischgrätza so odkupili za kralja. Knez je zahteval prvotno 25 milijonov lir, slednjič pa je pristal

na 12 milijonov dinarjev, toda pod pogojem, da ukinejo sekvester nad njegovim premoženjem. To se je seveda takoj zgodilo. Upravitelja g. Ristića so odpustili iz službe, vendar pa prenaplo, zakaj ta je šel in razkrinkal kupčijo. Njegovo odkritje je izzvalo v Sloveniji veliko ogorčenje, ker se zbiranje darov za kraljevo poroko ne vrši med ljudstvom, temveč samo med uradništvom in pa med Nemci, češ, da jih bodo v odklonilnem slučaju izgnali preko meje.« Belgrajska »Republika« je navedla ta odstavek iz monarhističnega lista »Videlo« ter dostavila: »Kdo bo plačal tistih 12 milijonov dinarjev? Brezdomno jih bo morala plačati državna blagajna. Vlada poklanja tedaj zaradi blejske vile knezu Windischgrätzu premoženje, ki je vredno več sto milijonov kron, morda tudi milijarde. Dva dvora v Beogradu, dyor v Dubrovniku, vila kneza Windischgrätza, novi projektirani dvori v Zagrebu, Ljubljani in drugod, vse to predstavlja že nekako otomansko vladarstvo. G. Pašić nima samo brade, temveč tudi manire starih velikih vezirjev. Zdi se nam, da je nastalo med vladnimi mogotci strašno tekmovanje v priklanjaju in da so že prišli do licitacije, kdo bo bolj razsipen in razuzdan.« Tako tedaj »Republika«, mi pa še dostavljamo: Merodajni krogi imajo ljudstvo prav gotovo za norca, ker so pričeli z zbiranjem darov za kraljevo poroko. Vsem tem ljudem gre za svetinje in zaslužne kolaine, ki bi naj dičile njihova prsa zato, ker so zbrali darila na dovoljene in nedovoljene načine. Skoro bi se čudili kratkovidnosti teh ljudi, če ne bi vedeli, da počenjaio te nečednosti iz razlogov, ki so vse prej kot pa dostojni. Ker prav dobro vedo, da tirajo državno barko v propast, je njihova odgovornost še tem večja. Toda naši mogotci imajo zelo mirno vest, ker je »povsod tako«.

Dnevne vesti.

Inozemska akcija. Da ne bomo blatili celega centralnega odbora organizacije vojnih invalidov: Članek, ki je bil objavljen dne 11. maja 1922 v glasilu »Vojni Invalid«, ki ga je brezdomno pustil objaviti član centralnega odbora, očita tovarišu Meznariču nekako inozemsko akcijo. Mi invalidi pa izrekamo nezaupnico članakariju, ker dobro poznamo par članov, ki so sedaj v centralnem odboru ter vemo, kako zastopajo naše interese, in kako se boje nositi odgovornost nadram svojimi članom in članicam. Že v momentu, ko je odstopil tovariš Meznarič, se je pokazalo tisto bleščeče delo teh ljudi, ki se hvalijo, kaj so vse naredili za nas nesrečne žrtve, in da je oskrba vojnih invalidov urejena ter da vsak invalid dobi, kar mu po od vseh vetrov skup znešenem zakonu pripada. Ali v resnici je pa vse narobe tako, da še tistih bornih mesečnih kron (90 za I., 60 za II., in 30 za III. kategorijo) ne dobimo, tem manj pa še kaj drugega. Vse kaže, da se v centralnem odboru zopet začne tisto Judežvo mešetarenje, kakor je bilo leta 1920, ko je voditelj centralnega odbora dobil državno službo na invalidskem odseku, nas pohablence pa je pustil propadati. To pa mi dobro vidimo, da ravno isti mešetariji sedaj zopet onemogočujejo vsako delo v centralnem odboru ter da jim že zopet nekaj manjka in da bi si radi nanovo izpopolnili svoj položaj. Zatorei zahtevamo od centralnega odbora, da takoj skliče izredni občni zbor, da se taki ljudje izkličijo iz centralnega odbora. Zakaj

čas le že, da se začne resno delovanje in da se enkrat v resnici reši invalidsko vprašanje, da ne bo več samo podkopavanje in očitjanje proti ljudem, ki so še dobri in poštene. Kajti v očitke, ki so bili vrženi na tovariša Meznariča, mi nika- kor ne verjamemo. Zakaj on je bil eden prvih boriteljev in navdušenih ustanoviteljev naše organizacije. — Invalidi.

Da im napravimo veselje. Centralni odbor Spl. org. vojnih invalidov za slovensko ozemlje nam pošilja ta-le dopis: »Naprej z dne 20. maja v notici »Ali naj priobčimo« trdi, da dobiva od raznih strani pritožbe glede invalidske organizacije. Centralni odbor podpisane organizacije pa pozivlja, naj objavi dotične pritožbe z imeni piscev, na kar bomo poskrbeli, da se eventualni nedostaki odpravijo. Poštena in stvarna debata ter vestna kontrola more stvari le koristiti. Podrobneje ne bomo razpravljali v dnevnem časopisu, pač pa v našem glasilu »Vojni invalid«. Tov. Meznariču obenem javljamo, da smo naš odgovor na tozadevni članek Jugoslavije poslali vsem uredništvom ljubljanskih dnevnikov raz- ven Jugoslavije enako kakor tudi priročje in ni naša krivda, če ga niso vsi objavili. Obregati se v Jutro pa nima smisla bodisi v katerikoli list, ker ni ne eden ne drugi pri stvari tangiran.« — Sedaj par kratkih stavkov veselja: Imena piscev ne bomo objavili razen, če nas ne bodo ti-le sami izrečno pooblastili. Vemo, kako se danes stvari gode in nam je čisto razumljivo, če ni vsakdo voljan nakopati si preganjanja. Vsak te- den skoraj objavimo po par pritožb — ali si cen- tralni odbor more res misliti, da smo si njega specialno na muho vzeli in da dopise sami fabri- ciramo? Nimamo toliko časa za take stvari, še manj pa želodca. Ampak to, da centralni odbor še ni nič ali prav malo ukrenil za izboljšanje po- ložaja vojnih invalidov, navzlic temu, da so mu naši dopisi pokazali, kje bi se moral svoje stvari lotiti, že to nam je porok, da bi mu tudi imena v tem oziru nič ne pomagala in da sploh nima na- mena, kaj popraviti. Manj debat — več pozitiv- nega dela! To naj si vzame kot geslo. — Članek, ki ga je »Jutro« priobčilo, smo dobili tudi mi, pa ga nismo priobčili, ker nimamo prostora za prazne namige in pavšalna sumiščenja in grož- nje. Kako pride centralni odbor sploh do tega, da osumlja sa. Meznariča kot pisca tistega bodilne- ga članka v »Jugoslaviji«? Samo »giftinge« bi mu ne smelo biti povod k temu. Na »slog« se gosposode tudi preveč ne razumejo. — Kolikor je nam znano, se nismo v »Jutro« dosti obregali, povedali pa smo, da ni prav, če sprejema tako nekritično izjave, ki že na kilometer daleč dišijo po subjektivnem jeznom cepetanju z nogami in nestvarnem blatenju. V tem slučaju je podobna izjava tista, ki jo je poslal odbor vsem listom razen »Jugoslaviji« in ki je mi nismo objavili. — Servus!

Sadovi kapitalističnega družabnega reda. Posurovelost se je zadnje čase tako silno razpasla, da so nje zle posledice že vsakdanja stvar in so prekoračile že vse meje človeškega dostojanstva. Veliko je temu vzrok sedanji gnili kapitalistični družabni red, ki zastruplja v vedno večji meri z lahkoživostjo in brezvestnostjo tudi širše ljudske plasti. — V Črnučah je Ivan Mlakar, nosetnik, vsled nagle jeze večkrat pretepel svojo ženo. Nekoč je zaradi malenkostnih vzrokov celo surovo pretepel neko tuje dekle. V petek, 19. t. m., je zaukazal hčerki svoje prve žene, naj mu osnaži čevlje. Ker se mu čevlji niso zdeli dovolj svetli, ga je to tako raz- togotilo, da je dekletce zagrabil, dvignil in z vso silo tresel dvakrat ob tla tako, da se ji je noga pod kolonom prelomila. Nesrečna deklica je, plazeč se po tleh, hotela ubežati pred očmom, ta pa je sko- čil za njo in jo še z bičevnikom pretepal. Šele ko je opazil svoj zločin, je odnehal. — V Pobrežju pri Mariboru je Filip Čep živel v divjem zakonu z Elizabeto Čehovo. Zadnje dni sta oba popivala po raz- nih gostilnah v Pobrežju. Ko sta v pe- tek, 19. t. m., prišla domov pijana, je Čep Čehovi očital, da mu je nezvesta. Zagra- bil je nož in ji prerezal trebuh tako, da so ji čreva izstopila. Čehovo so prepeljali v bolnišnico. Njeno stanje je brezupno.

Z Bogom začni vsako delo. Višji šolski svet je odredil, da se letošnje šolsko leto zaključijo 28. junija s službo božjo in razdelitvijo šolskih iz- pričeval. Novo šolsko leto pa prične 14. septem-

bra tudi s službo božjo, nakar se 15. septembra otvori pouk.

Koči na Golici se otvorila 25. t. m. in sta preskrbljeni z vsem potrebnim. Golica muči radi krasne flore, lahkega dostopa in divnega razgleda planincev največ užitek. Golica je brez sne- ga, pot je suha, flora sega že skoro do prve ko- če. Po informacijah na pristojnem mestu so do- bile obsejne čete navodila, da dovoli planincev dostop na planine ob območju črti, proti izkaz- nicam »Slovenskega planinskega društva«.

Ljubljana.

Ruski dan v Ljubljani, ki se radi slabega vremena ni mogel vršiti v nedeljo, se bo vršil v četrtek 25. t. m. Podpirajte! Prispevajte!

»Lilium«. V sredo dne 24. t. m. se vrši v dramskem gledališču premiera znamenite Mol- narjeve predmetne legende »Lilium«. Vsebina je vzeta iz nižnj življenja in polna poezije.

Podporno društvo jugoslovanskih akademikov v Ljubljani. Na izrednem obnem zboru PDJA dne 17. maja je bil izvoljen sledeči odbor: Predsednik: Jeršič Mirko, iur.; podpredsednik: Zorič Krešimir, teol.; I. tajnik: Stanovnik Aleš, iur.; II. tajnik: Radšel France, med.; blagajnik: Birk France, teh.; načelnik menze: Grafenauer Zdravko, teh.; načelnik bolnišnice: Blagajnik: Hočvar Mirko, iur.; načelnik doma: Bednarik Ra- do, fil.; odbornik brez mandata: Premru Vlado, med.

Jelševa drevesa na javni dražbi. Jelševa drevesa na travniku v Kolesiji (Pasjem brodu) se bodo dne 29. maja 1922., t. i. v ponedeljek, ob 10. dopoldne potom javne dražbe prodala. Pri- jatelji jelševih drv se vabijo, da se dražbe ude- leže. Dražba se bo vršila na licu mesta.

Celje.

Storovsko pevsko društvo »Bodočnost« nam- erava prirediti na Binkoštno nedeljo celodnevni izlet na goro Olko. Odhod iz Celja z vlakom ob 8. zjutraj. Povratek z večernim vlakom. V slučaju slabega vremena se izlet preloži na po- znejši čas. — Odbor.

Z lastnim orožjem tepeni. Z velikimi lepaki in pompom ter beračenjem po tr- govinah za revne dijake, nam je bila na- znanjena akademska mladina, ki je pri- redila izlet v sredino Slovenije, v naše lepo Celje. Nobeden se ni ustrašil žrtve, vsak je dal podnoro po svoji zmožnosti. Strmite in čujte, kako se je celiska jav- nost varala. Namesto akademske inteli- gentne mladine, ki bi naj s svojim vzgle- dom potrdila naše upravičeno upanje v boljšo bodočnost, smo imeli priložnost videti podivjano akademsko fašistovsko druhal, katera je s pohodom po mestu po- kazala vso svojo posirovelost. Izzivajoč s kričanjem državne himne ter z divjim različnim vpitjem so metali mirnim pa- santom klobuke iz glav, celo grozeč s sa- mokresi v rokah ter s palicami. Najbrže bi nam očitali, da pišemo te vrstice s hu- dobnim namenom, če očitamo vse to ne- posredno vzgojiteljem mladine, katerih namen in vzgoja je vzbujati v mladini nacionalne šovinistične, imperialistične instinkte, če ne bi bil eden izmed tepenih g. dr. Švabeden prvih celjskih narod- niakov! Najbrže bi se celjski zagrizeni narodniaki smejali in dali dijakom celo lepe nagrade, če bi ne imeli dijaki take smole, da so stegli vsem poznanega mir- nega g. dr. Švaba, temveč bi namesto njega pretepli kakega mirnega nemškega državljan. Tako so se pa vsi zgražali nad neumno reklamo divjakov, ki so na- meravali prirediti zvečer v »Narodnem domu« koncert s petjem, ki pa je doživel velikanski fiasko. Kdo je vsega tega kriv? Vsega tega ste krivi sami! Tepeni sto bili z lastnim orožjem. Kaj bi rekli vi k temu, če bi storila kaj podobnega de- lavska mladina? Ali ne bi bila celo dr- žava v nevarnosti?

Maribor.

Silaina zmaga delavske solidarnosti. Potem ko je železniška uprava napravila zadnji korak, s katerim je menila razbiti odpor delavstva, ko je z zatvoro delav- nice pognala 3000 ljudi na cesto; ko je še

buržujsko časopisje angažirala, da je (ka- kor »Narod« in »Jutro« n. pr.) začelo vla- do pozivati, naj »državni oblasti« zasi- gura rešpekt — z bajoneti in sabljami se- veda: ko je ostalo delavstvo na tako podlo izzivanje čisto mirno; so se go- spodje premislili in uvedli pogajanja. Uvi- deli so, da jim bo milijonov bolj zmanj- kalo, če bodo delavnice zaprte kot pa, če ugodijo delavskim zahtevam. — V soboto že sta se obe stranki po svojih zastopni- kih sestali v Ljubljani, kjer se je takoj pokazalo, da bo železniška uprava po- kleknila. Prva točka, pred katero je kapi- tulirala, je bil reverz, s katerim je zahte- vala, da mora »odpuščeno« delavstvo s podpisom znova zaprositi za sprejem v službo in se obvezati za redno delo, to ie, da se odreče pasivni rezistenci. Ta re- verz, ki bi naj dal železniškemu vodstvu pravico, da sprejme tistega delavca na- zaj, kateri bi mu bil povolji, se je moral umakniti. — V nedeljo so se pogajanja nadaljevala v Mariboru. Dopoldne brez uspeha, ker se je uprava branila izplačati delavstvu mezdo za čas pasivne rezis- stence. Ogromne mase so se zbrale pred delavnico in pričakovale izida. Ko ob 2. popoldne še ni bilo pozitivnih rezultatov, se jih je polastilo razburjenje, ki ga je so- drug Nachtigal komaj pomiril. Tedaj je uprava pristala na to izplačilo. Na račun zahtevkov je dovolila samcem izplačilo po 200 Din, oženjencem pa po 250 Din. Nato so se zastopniki obeh strank posebe posvetovali. Ob 15. so se delavski zaup- niki zopet sestali z delegati železniške uprave in centralne vlade. Konferenca je bila mestoma zelo burna. Vendar ni upra- vi koncem koncev nič drugega kazalo, kot da se popolnoma uklone. Delavnice so zopet otvorile, pasivna rezistenca je končana, v ponedeljek zjutraj je delav- stvo zopet šlo na redno delo. — Solidar- nost je tukaj pokazala svojo nezlomljivo moč. Gre sedaj za to, da se podobne si- tuacije, kakor so izzvale pasivno rezis- stenco, enkrat za vselej zabranijo. Delav- stvo je lahko spoznalo, da ga je pred hujšim obvarovala in da mu je do zmage pripomogla samo enotnost in disciplina. Naj si vzame ta nauk k srcu in naj ga še nadalje izvršuje v močni, razredni organi- zaciji. Če bi železničarstvo tako organi- zacijo imelo, bi ne bilo danes najbolj za- postavljeno med zapostavljenimi. Ne sme- mo pozabiti, da smo si svojih neuspehov in svojega trpljenja krivi vedno le sami. Če mi hočemo in če hodimo smotreno za svojim hotenjem, mora prenehati prav vse, kar nas v današnji družbi dela suž- nje in človeške stroje.

Iz stranke.

Z ozirom na sklep Pokrajinskega odbora SSJ in KDZ z dne 7. maja, objavljenem v »Napreju« št. 106 z dne 11. maja, pozivljamo vse ljubljanske sodruge, ki si hočejo ohraniti stare članske pravice, da poravnajo pravčasno zaostalo naročni- no (najpozneje do zadnjega maja). Članarina se bo pobirala ta teden v četrtek dne 25. t. m. od 10. do 12. in v soboto od 19. do 20. v Upravištvu »Napreja«, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6. I. — Krajevni odbor SSJ v Ljubljani.

Krajevna politična organizacija SSJ v Spod. Šiški naznanja, da se bo vršil nje izredni občni zbor 24. maja ob 8. zvečer z zelo važnim dnev- nim redom. Udeležba vseh članov dolžnost!

Iz strok. gibanja.

Okrožna strokovna konferenca organizacij, včlanjenih v Strokovni komisiji za Slovenijo, se bo vršila v nedeljo 28. maja na Jesenicah v De- lavskem domu (na Savi). Začetek ob 9. dopoldne. Vsaka podružnica jeseniškega okraja odpošlje na vsakih 50 članov po enega delegata. Dnevni red konference je: 1. Referat o socialni zakonodaji. 2. Referat o tarifni politiki in organizaciji. 3. Vo- litiv odbora Okrožne strokovne komisije. — Tajništvo Strokovne komisije.

SODRUGI V LJUBLJANI IN OKOLICI POZORI

Podružnica kovinarjev v Ljubljani je sklenila, da napravi o binkoštnih praznikih dvadnevni izlet na Jesenice, Bled in okolico, nakar opozarjamo vse sodruge v Ljubljani in okolici. Naprosili smo ravnateljstvo državne železnice za polovično vožnjo. Vse informacije daje s. Jankovič v tiskovni kovinarjev, Selenburgova ulica 6, II. nadst., ki obenem tudi sprejema prijave.

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem tem potom vsem delavcem in uradnikom tvrde Woschnag Franc & sinovi za podarjeno mi podporo v znesku po 1800 K ob priliki moje bolezni. — Šoštanj, 23. maja 1922. — Franc Presečnik.

»Pohištvanje v dolini šentflorjanski« vprizori dramska sekcija Jugosl. napred. akad. društva »Jadrana« v dvorani »Napred. dijaškega doma« (v bivši areni Narodnega doma, dohod iz Tomarjeve ulice) v sredo 24. maja ob 20. Vabimo vse prijatelje napredne akademske omladine k obilni udeležbi. Predprodajo vstopnic je prevzela iz prijaznosti ga. Sever (v trafiki na Selenburgovi ulici).

VI. Karolienko: »Kralj carske vlasti«. Prevel prof. Ivan Bujanović. Izdalo založništvo »Reflektor«. Cena 5 Din. Naročila sprejema »Nakladni dio hrvatskog štamparskog zavoda d. d. u Zagrebu«.

Claude Farrère: »Gusarji«. Poslovenil E. J.—o. Knjiga »Jutra« zv. 3. Ljubljana 1922. Str. 201. Cena 16 Din, po pošti 1 Din več. Znameniti roman enega najboljših francoskih romanopiscev, ki je vzbujal splošno pozornost, ko je izhajal v »Jutru« pod naslovom »Morski razbojnik«. Je izšel sedaj v posebni knjigi. Knjigo krasi naslovna slika prof. Šantla. Umetniška višina tega romana, ki je zaslovel po vsem svetu, pride šele sedaj v

celotni knjižni izdaji do pravega izraza. Zato bo po knjigi z veseljem segel tudi oni, ki je roman bral že v podlistku. Knjiga se naroča pri upravištvo »Jutra«, Ljubljana. Prešernova ulica št. 54.

Gospodarstvo.

— **Žitni trg.** Cene žitu so bile v Voivodini: Kilogram pšenice 3.80 Din, kg koruze 2.20 Din, kg ječmena 3 Din, kg ovs 2.82 Din, kg pšenice moke (št. 0) 5.38 Din.

— **Denarni trg.** (Zagreb, 22. maja.) Ameriški dolar 67 Din, napoleon 220 Din, češkoslov. krona 1.27 Din, 100 avstrijskih kron 0.72 Din, angleški funt 295 Din, italijanska lira 3.55 Din, francoski frank 6.30 Din, nemška marka 0.23 Din.

Po svetu.

— **Prepoved uživanja alkohola mladim.** Češkoslovaški zdravstveni odbor v Pragi je pred nedavnim časom razpravljao o zakonu, ki bo strogo prepovedoval uživanje mladini do 16. leta vsako opojno pijačo, do 18. leta pa razen piva in vina vse druge alkoholne pijače. Na raznih zabavah se bo smelo točiti kvečjemu pivo in vino. Da imajo naše poklicane oblasti toliko socialnega čuta, da bi kaj kmalu sledile vzgledu Češkoslovaške, silno dvomimo.

— **Papež nima več tiste veljave kakor nekdati.** Krščanske religije, ki so v zadnjih stoletjih igrale tako važno vlogo v zgodovini, so potisnjene v ozadje na manipulacijske postojanke. Konference diplomatov bi se pred nekaj desetletji ne mogle vršiti brez sodelovanja papeževe-

ga Rima. Pred nekaj dnevi se je v Genovi sprehajala le še senca stare moči rimskega papizma. Pij XI. sedanji papež je izvajal v pismu državnemu tajniku kardinalu Gaspariju, da je treba priznati sovjetsko Rusijo in ji pomagati gmotno in moralno. To ni storil iz prijateljstva do bolševikov, katere obsoja v isti meri kakor ves kapitalistični svet. Papež želi rešiti vpliv religije in stare institucije, v kolikor se dajo sploh še rešiti. Če se bo tiral kaos naprej, bo svet zagazil v anarhijo, iz katere ne bo izhoda par desetletij. Sovjetska delegacija v Genovi je dovolila Vatikanu poslati v Rusijo duhovnike, jezuite, da bodo proučevali tamošnji položaj. Klerikalni listi trdijo, da bodo šli v Rusijo opravljati rešilna dela v kraje, katere je obiskal glad. Šli bodo tja, če bodo sploh šli, brez posebnega namena. Za katolicizem se ne more med pravoslavnim ljudstvom ničesar doseči. Vatikan ne more nuditi ruskemu ljudstvu pomoči. Vatikan hoče pokazati, da je še vedno važen, in razne vlade mu dopuščajo to veselje, če nimajo škode od tega.

UTRINEK.

»Ljubi svojega bližnjega kakor sam mega sebe,« je dejal Kristus. Kristusov »namestnik« pa pravi: »Izpodrine svojega bližnjega, da se sam vsedeš na njegovo mesto, če je boljše od tvojega.«

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Izšla je

nova brošura!

F. Engels - M. Žagar:

„Razvoj socializma“

od utopije do znanosti.

Cena 5 Din, poština posebej.

Naroča se pri Pokrajinskem taj-

ništvu SSJ in KDZ v Ljubljani,

Franciškovska ulica 6-I.

Morska trava za modroce

v vsaki množini se dobi najceneje pri **SEVER & KOMP**, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Zadružna banka v Ljubljani

sprejme

blagajnika in vseh bančnih poslov zmožnega uradnika.

Za

2 dečka in 1 deklico

(7—13 let)

iščem popolne oskrbe. Ponudbe pod »Moderna vzgoja« na upravo »Napreja«.

Vozniki! Pozor!

Po 10 do 30 kron se vam plača za voz smeti, šute, pepela, gramoz ali drugega materiala za zasipanje, če ga pripeljete na posestvo Cesta v mestni log št. 15. Oglasite in dogovorite se ravnotam v pisarni.

Vabilo

na

občni zbor

„Prve delavske pekarne“

v Ljubljani, vp. z. z. o. z.

ki se bo vršil v

četrtrek dne 1. junija 1922 ob 7. zvečer v pritličju Zadružnega doma, Ljubljana VII., Žibertova ulica 269.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo o računih za leto 1922.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Sklepanje o uporabi čistega prebitka.
5. Določitev deležev.
6. Volitev načelstva in nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ljubljana, dne 22. maja 1922.

Načelstvo.

Delniška glavica:
K 20.000.000.—

Slovenska eskomptna banka

Rezervni zakladi:
K 6.500.000.—

Podružnice:

Novo mesto, Rakek,

Slovenjgradec.

== Ljubljana, Selenburgova ulica št. 1. ==

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje. **ESKOMPTNA.**

Telefoni št. 146, 458.

Brzjavke: